

розробки та наукові рекомендації по боротьбі з хворобами сільськогосподарських культур успішно застосовуються у виробництві й нині; вони є цінним теоретичним і практичним матеріалом для науковців і фахівців сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Комплексная система мероприятий по защите рапса и сурепицы от вредителей, болезней и сорняков / [В. Ф. Пересыпкин, А. М. Ковальчук, А. Ф. Антоненко, И. Л. Марков]. – М., 1983. – 26 с.
2. Пересыпкин В. Ф. Комплексные системы защиты растений / В. Ф. Пересыпкин // Защита растений. – 1975. – №8. – С.14–15.
3. Пересыпкин В. Ф. Система мероприятий по защите сельскохозяйственных культур / В. Ф. Пересыпкин // Защита растений. – 1976. – №8. – С.26–27.
4. Пересыпкин В. Ф. Системы мероприятий против вредителей, болезней и сорняков сельскохозяйственных культур / В. Ф. Пересыпкин, Б. В. Добровольский // Защита растений – 75: Междунар. выставка, Москва, Сов. разд.: Информациа. – М., 1975. – С.9–14.
5. Пересыпкин В. Ф. Совершенствовать комплексные системы мероприятий / В. Ф. Пересыпкин // Защита растений. – 1978. – №5. – С.26–27.
6. Системы мероприятий против болезней, вредителей и сорняков / [В. Ф. Пересыпкин, А. В. Воеводин, А. Е. Чумаков, В. И. Танский] // Проблемы защиты растений от вредителей, болезней и сорняков. – М., 1979. – С.79–84.

References

1. Kompleksnaja sistema meroprijatij po zashhite rapsa i surepicy ot vreditelej, boleznej i sornjakov / [V. F. Peresyppkin, A. M. Koval'chuk, A. F. Antonenko, I. L. Markov]. – M., 1983. – 26 s.
2. Peresyppkin V. F. Kompleksnye sistemy zashhity rastenij / V. F. Peresyppkin // Zashhita rastenij. – 1975. – №8. – S.14–15.
3. Peresyppkin V. F. Sistema meroprijatij po zashhite sel'skhozajstvennyh kul'tur / V. F. Peresyppkin // Zashhita rastenij. – 1976. – №8. – S.26–27.
4. Peresyppkin V. F. Sistemy meroprijatij protiv vreditelej, boleznej i sornjakov sel'skhozajstvennyh kul'tur / V. F. Peresyppkin, B. V. Dobrovol'skij // Zashhita rastenij – 75: Mezhdunar. vystavka, Moskva, Sov. razd.: Informacija. – M., 1975. – S.9–14.
5. Peresyppkin V. F. Sovershenstvovat' kompleksnye sistemy meroprijatij / V. F. Peresyppkin // Zashhita rastenij. – 1978. – №5. – S.26–27.
6. Sistemy meroprijatij protiv boleznej, vreditelej i sornjakov / [V. F. Peresyppkin, A. V. Voevodin, A. E. Chumakov, V. I. Tanskij] // Problemy zashhity rastenij ot vreditelej, boleznej i sornjakov. – M., 1979. – S.79–84.

Nyzhnyk S. V., director of the Research Library Uman National University of Horticulture (Ukraine, Uman), cvetn@meta.ua

Measures protecting crops from disease and pests in academic studies V. Peresyppkin

The article shows the research activities of academician V. Peresyppkin. The author focuses on one of the directions of scientific research – the study of methods to protect crops from disease and pests, certifying scientist notable contribution to the development of plant pathology.

Keywords: V. Peresyppkin, plant protection, protection methods, plant quarantine, plant pathology.

Нижник С. В., директор научной библиотеки Уманского национального университета садоводства (Украина, Умань), cvetn@meta.ua

Меры защиты сельскохозяйственных культур от болезней и вредителей в исследованиях академика В. Ф. Пересыпкина

Отражен анализ научной деятельности академика В. Ф. Пересыпкина. Автор акцентирует внимание на одном из направлений исследования ученого – изучение методов защиты сельскохозяйственных культур от болезней и вредителей, удостоверяющий заметный вклад ученого в развитие фитопатологии.

Ключевые слова: В. Ф. Пересыпкин, защита растений, методы защиты, карантин растений, фитопатология.

* * *

УДК 3457.56:367

Кравчук Л. В.

кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри філософії та суспільних дисциплін, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського (Україна, Тернопіль), kravchuklv@tdmu.edu.ua

МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ В ХОДІ РАДЯНИЗАЦІЇ КРАЮ В 1939–1941 Р.

Розкрито процес насадження радянського світогляду школах Тернопільщини, нових соціалістичних цінностей та ігнорування національно-культурних надбань корінного населення. Виокремлено шляхи підпорядкування системи освіти новоутвореної області загальним радянським стандартам, що вже діяли в УРСР. Проаналізовано командно-адміністративні шляхи постачання та забезпечення навчально-методичними матеріалами школи Тернопільщини.

Ключові слова: освіта, радянська школа, підручники, історія КПРС, конституція СРСР.

Основним джерелом матеріального забезпечення навчальних закладів та органів управління освітою були обласні фонди будівельних, технічних, паливно-енергетичних, сировинних та інших матеріалів і ресурсів, розподілом яких займався обласний плановий відділ. Показовим у цьому плані виступає “План розподілу паперу із фондів першого кварталу 1941 року по Тернопільській області”, підписаний головою облплану. Із однієї тонни паперу, передбаченого на потреби різних організацій та установ області, 600 кг виділено виконкомом районних рад, що можна означити як “першу групу потреб”. До “другої групи потреб” віднесені обласні фінансовий і земельний відділи та облвійськкомат, які отримали в сукупному по 30 кг паперу на квартал. Сюди ж необхідно зарахувати і народну освіту, яку в розподіл фондів представляли облвоно, обласний інститут удосконалення вчителів та освітянська торгівельна організація “Укршкілпостач”, що отримували по 30–35 кг паперу для потреб шкіл області та для внутрішніх потреб установи. Організації, віднесені до “третьої групи потреб”, отримували по 20 кг паперу, а решта – по 5–10 [1, арк.13]. Саме такий фондовий підхід до розподілу матеріалів створив можливість для породження корупційного принципу “вибити із центральних фондів”, навколо якого оформилась корупційна схема “установа розпоряднику фондів – “гонорар”, розпорядник фондів установі – додаткові фондові матеріали”.

Функціонував ще один офіційний, дозволений нормативами чинного законодавства, шлях одержання додаткових засобів матеріально-технічного забезпечення навчального процесу із державних фондів – офіційне звернення керівництва навчального закладу до вищого (згідно управлінської субординації) керівного освітянського органу. Прикладом може служити лист дирекції Кременецького державного учительського інституту від 22.08.1940 року до Тернопільського обласного відділу народної освіти з проханням “відпустити матеріали, необхідні для завершення нового будівництва”. Серед 26 найменувань – 50 куб.м. дошок, 300 кв.м. фанери, 200 кв.м. дубового паркету, 200 листів покрівельної жерсті, 3 тис. штук вогнетривкої цегли, 15 тонн цементу, 200 кг олифи, карбід, кисневі балони, цвяхи, віконне скло, лінолеум, а також 30 л. бензину і 40 л. 96%-ного спирту [2арк.

4]. Привертають увагу обсяги “заявки” на бензин і спирт. З цього приводу виникають кілька запитань: чому серед будівельних матеріалів виявився спирт? чому для будівництва нового приміщення потреба у спирті виявилася більшою за потребу у бензині? чи помітило таку невідповідність обласне керівництво?. Яким чином і в яких обсягах обласне керівництво прохання учительського інституту, невідомо. Однак з цього стає зрозумілим, що керівництво навчальних закладів постійно відчувало гостру потребу в матеріально-технічних засобах, а тому змушене було виявляти “господарську кмітливість і винахідливість”, аби будь-яким чином здобути необхідний матеріальний ресурс для забезпечення навчально-виховного процесу.

Зазначимо, що навчальним закладам була надана, хоч і обмежена, можливість самостійно заробляти кошти для розширення, вдосконалення та утримання своєї матеріально-технічної бази. З цього приводу звернемось до одного оригінального документа, що зберігається у фондах Державного архіву Тернопільської області. Йдеться про Наказ №6381 заступника наркома освіти УРСР тов. С.М. Бухало від 15.12.1939 року. Хоча цей наказ стосується Одеського державного педагогічного інституту, його наявність у Тернополі свідчить про те, що він був чинним і для вищих закладів освіти Західноукраїнського регіону. В Наказі зазначено: “дозволити існування у складі Одеського державного педагогічного інституту таких підсобних закладів: а) пральня, б) столярна майстерня. Вищезгадані підсобні заклади діють на основах повної самооплатності, без будь-якого фінансування з державного бюджету чи спец коштів педінституту. Статут, план роботи, кошторис і звітність по цих закладах затверджує директор педінституту. Для перерахунку коштів і проведення розрахункових операцій по допоміжних закладах директору педінституту дозволяється відкрити окремий поточний рахунок в Держбанку згідно з дозволом НКФ УРСР №5/258 від 16 травня 1938 року” [2, арк. 1].

Додатком до згаданого Наказу служить наявне в цих же архівних фондах Положення про столярну майстерню педінституту, затверджене директором тодішнього Одеського державного педагогічного інституту. У Положенні зафіксовано, що майстерня організована на підставі цитованого нами Наказу №6381 з метою здешевлення і покращення робіт з культурно-побутового обслуговування студентів і господарського обслуговування інституту. Зазначено, що майстерня входить до складу адміністративно-господарської частини інституту, але існує поза бюджетом інституту на засадах госпрозрахункової одиниці із самостійним балансом, здійснюючи всі свої фінансові операції через поточний рахунок у Держбанку, який відкритий для допоміжних структур інституту. Майстерня має виробничу програму, кошторис і штат, затверджені помічником директора педінституту з адмінгоспчастини, і виконує всі роботи за цінами, затвердженими ним же. Облік і звітність майстерні знаходиться у безпосередньому підпорядкуванні головного бухгалтера інституту. Прийом, звільнення і переведення працівників майстерні здійснюється наказом помічника директора педінституту з адмінгоспчастини за поданням

завідуючого майстернею. Завідуючий майстернею виконує всі функції, необхідні для забезпечення господарських і виробничих потреб майстерні і несе персональну відповідальність за дотримання правил техніки безпеки, протипожежних заходів, санітарних та інших правил, обов’язкових для підприємств усупільненого сектора. Однак баланси і річний звіт майстерні затверджує директор педагогічного інституту [2, арк. 2]. Така детальна регламентація діяльності госпрозрахункової одиниці начального закладу засвідчувала можливість цієї господарсько-економічної структури самостійно здійснювати виробничу діяльність, а отже, і виконувати функції додаткового джерела матеріально-технічного забезпечення науково-педагогічного і навчально-виховного процесів. Сама декларація нормативної мети діяльності столярної майстерні – “здешевлення обслуговування” – вказує на майстерню як позабюджетне джерело задоволення матеріальних потреб навчального закладу. Привертає увагу і те, що в Положенні про майстерню нічого не говориться про використання її як навчально-практичної бази трудового навчання і виховання студентів чи про участь студентів у виробничому процесі як форму виробничої практики, передбаченої навчальними планами багатьох педагогічних спеціальностей. З часом досвід Одеситів був запозичений тернополянами: виробничі структури у різних їх формах і масштабах почали працювати у різних навчальних закладах області (Кременецькому учительському інституті, технікумах, професійно-технічних училищах).

До формування та розширення навчально-матеріальної бази реформованих і новостворюваних навчальних закладів західноукраїнських областей залучалися вищі заклади освіти Східної України, що здійснювалося різними способами. Показовим у цьому плані був зв’язок Кременецького учительського інституту з Київським державним університетом ім.Т.Г.Шевченка – столичним навчальним закладом, заснованим століття перед цим на базі перевезених до Києва матеріально-технічних ресурсів і навчально-методичного обладнання, в тому числі бібліотеки, ліквідованої у Кременці відомого Волинського ліцею. Керівництво учительського інституту звернулося до свого історичного освітнього спадкоємця щодо допомоги у справі забезпечення навчального процесу науковою і навчально-методичною літературою. Дирекція університетської бібліотеки у листі-відповіді заявила про готовність допомогти інституту за змістом прохання, насамперед в інформуванні про періодичні видання, необхідні навчальному закладу у підготовці фахівців, що можна повноцінно здійснити лише з урахуванням профілів підготовки та спеціальностей, за навчальними планами яких працює інститут. Окрім цього, бібліотека університету надала інституту інформацію про республіканські та союзні видавництва і книготоргівельні організації, що здійснюють розповсюдження академічної літератури для вищих закладів освіти, як-от, відділення “Академкниги” АН СРСР у Києві, книжковий магазин “Київ” АН УРСР, а також бібліотечні колектори “Укркигокультторгу”, який постачає літературу бібліотекам України, і Московський колектор наукових бібліотек. Саме до них

необхідно звертатися керівництву навчальних закладів щодо поповнення книжкового фонду своїх бібліотек. Столичні фахівці пропонують провінційним колегам скористатися послугами системи “Книга – поштою”, для чого необхідно попередньо ознайомитися з бібліографічним виданнями Всесоюзної книжкової палати та книжкової палати УРСР. Серед столичних рекомендацій кременчанам акцентована пропозиція передплатити кілька бібліографічних видань, насамперед, “Книга і пролетарська революція”, “Марксистсько–ленінська література”, “На допомогу марксистсько–ленінській освіті” (всі – російською мовою). Дирекція університетської бібліотеки обіцяє: “З отриманням від вас даних про профіль вашого закладу ми, можливо, зуміємо надіслати вам деякі видання нашого університету” і пропонує: “Були б вам вдячними за інформацію щодо можливості отримати від вас у формі обміну чи купівлі видання, що опубліковані західноєвропейськими мовами протягом 1914–1939 рр. з таких дисциплін, як фізика, математика, зоологія, ботаніка, геологія, географія, література, історія, юридичні науки, лінгвістика” [2, арк.3].

До листа додано список журналів і газет, передплатених бібліотекою університету на 1940 рік і необхідних для інформаційного забезпечення навчально–виховного процесу. Серед 261 періодичного видання лише 40 – україномовні. Причому до обов’язкових для використання у науково–педагогічній роботі віднесені “Антирелигиозник”, “Безбожник”, “Большевик”, “Більшовик України”, “Большевистская печать”, “Блокнот агитатора”, “Ворошиловский стрелок”, “За комуністичне виховання дошкільника”, “За більшовицьку пропаганду і агітацію”, “Коммунистическое строительство”, “Комсомольский пропагандист”, “Комуністична освіта”, “Политпросвет работа”, “Под знаменем марксизма”, “Партийное строительство”, “Пропагандист”, “Партийний робітник України”, “Сталинское племя”, “Комсомольская правда”, “Молодой колхозник” і т.п.

Про ідеологічний акцент інформаційно–літературного забезпечення навчального процесу свідчать штучно заідеологізовані назви періодичних видань за тематикою різних наукових профілів і сфер суспільного життя: “Вопросы советской торговли”, “Красный библиотекарь”, “Советская музыка”, “Советское студенчество”, “Советское фото”, “Советская наука”, “Советская агрономия”, “Советские субтропики”. Крім них, “советскими” виявилися ботаніка, Арктика, мистецтво та багато іншого. За назвами періодичних видань все інше підпадає під категорію “соціалістичне”: “Соціалістична культура”, “Соціалістичне сільське господарство”, “Соціалістичне тваринництво”, “Соціалістичне земледілля” [2, арк. 7–12].

Якщо весь перелік періодичних видань привести до спільного знаменника, то інформаційно–літературне забезпечення науково–педагогічного і навчально–виховного процесів у вищому закладі освіти має бути “комуністичним”, “радянським”, “соціалістичним” – і ніяким іншим, бо навіть природничо–наукові дисципліни і галузі аграрної науки повинні мати ідеологічне “забарвлення”.

Забезпечення навчальних закладів, насамперед загальноосвітніх шкіл, навчальною літературою, наочним і письмовим приладдям здійснювало Українське об’єднання державної торгівлі “Укркниготорг”, що мало свої контори в усіх областях України. Підрозділи “Укркниготоргу”, бібліотечні колектори, здійснювали планове комплектування шкільних бібліотек соціально–економічною, художньою, дитячою, педагогічною та іншою літературою для позашкільного читання учнів і для вчителів. Книги надсилалися школам в оправі та з повною бібліотечною обробкою. В Каталозі “Укркниготоргу” на 1941 рік поміщене звернення Народного Комісаріату Освіти УРСР і керівництва “Укркниготоргу” до місцевих відділів народної освіти, обласних контор і спеціальних магазинів “Укркниготоргу”, до керівників шкіл з пропозицією впорядкувати забезпечення шкіл необхідною літературою, навчальним обладнанням і наочним приладдям через своєчасне укладання відповідних угод навчальних закладів із “Укркниготоргом”. Бланки угоди і перелік наявних елементів навчально–матеріальної бази містилися в Каталозі, який пропонував наочне приладдя та обладнання для 12 шкільних предметів (з історії та географії наочність була російськомовною). Вказувались адреси обласних контор “Укркниготоргу” та бібліотечних колекторів і наголошувалось: “Вимагайте в магазинах “Укркниготоргу” твори Маркса – Енгельса – Леніна – Сталіна”. Найдорожчим наочним обладнанням, запропонованим Каталогом, був комплект плівок для алюмінієвого апарату ВКП(б) – 196 крб. У той же час аналогічні плівки з історії країни коштували до 20 крб. [4]. Слід зауважити, що у формуванні навчально–матеріальної бази школи дирекція навчального закладу орієнтувалася на вказівки та інструкції НКО РРФСР. Таким, наприклад, був посібник для вчителів “Оборудованиелaborатории по физике в средней школе” (Государственное учебно–педагогическое издательство, Москва, 1934 г.). Оперативно здійснювався перехід на нові радянські посібники. З україномовними підручниками особливих проблем не виникало: поліграфічні підприємства УРСР видрукували додаткові тиражі. Для польських шкіл посібники з точних наук перекладалися з відповідних російських. У січні 1940 року до західних областей УРСР надіслали 7 млн. нових підручників. Для створення польських посібників з гуманітарних дисциплін терміново організували авторські колективи [3, с. 4].

Першоелементом матеріальної бази навчального закладу є навчальні приміщення. До квітня 1940 року під дитячі установи, школи й інші учбові заклади передано 439 будинків, конфіскованих у “класових ворогів”. Також було здійснено прибудови до існуючих шкільних споруд, які потребували розширення [3, с. 4].

Таким чином комуністична влада використовувала всі можливі та неможливі засоби вході реконструкції освітніх установ під єдину систему освіти “Радянського союзу”. Надаючи їм відповідної окраски для того, щоб провадити процес навчання і виховання за новими радянськими зразками на новоприєднаних територіях.

Список використаних джерел

1. Державний архів Тернопільської області.–Ф.Р–1833. – Оп.6. – Спр.35.
2. Там само. – Ф.Р–21. – Оп.3. – Спр.1.
3. Ковалюк В.Р. Культурологічні та духовні аспекти “радянзації” Західної України (вересень 1939 р. – червень 1941 р.) / Український історичний журнал. – 1993. – №2, 3. – 144 с.
4. Учбово–наочне приладдя для неповно середніх і середніх шкіл. Каталог на 1941р. – К., 1941. – 64 с.

References

1. Derzhavnyi arhiv Ternopil's'koi' oblasti. – F.R–1833. – Op.6. – Spr.35.
2. Tam samo. – F.R–21. – Op.3. – Spr.1.
3. Kovaljuk V. R. Kul'turologichni ta duhovni aspekty “radjanizacii” Zahidnoi' Ukrai'ny (veresen' 1939 r. – cherven' 1941 r.) / Ukraïns'kyj istorychnyj zhurnal. – 1993. – №2, 3. – 144 s.
4. Uchbovo–naochnye pryladdja dlja nepovno sereдниh i sereдниh shkil. Katalog na 1941 r. – K., 1941. – 64 s.

Kravchuk L. V., candidate of historical sciences, senior lecturer in Department of philosophy and social sciences, Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky(Ukraine, Ternopil), kravchuklv@tdmu.edu.ua

Financial institutions providing education in the Ternopil region in 1939–1941 Sovietization district

In the article the process of implantation of the Soviet svitohlyadiv schools Ternopil, new socialist values and ignoring national – cultural heritage of the indigenous population. Thesis there is determined by subjecting newly field of education common to Soviet standards, which are operated in the USSR. Analyzed command – administrative and supply lines of the teaching – teaching materials school Ternopil.

Keywords: education, sovietization, school, textbooks, the history KPSS, the constitution of the USSR.

Кравчук Л. В., кандидат исторических наук, ст. преподаватель кафедры философии и общественных дисциплин, Тернопольский государственный медицинский университет им. И. Я. Горбачевского (Украина, Тернополь), kravchuklv@tdmu.edu.ua

Матеріальне забезпечення навчальних закладів Тернопільщини в ході советизації краю в 1939–1941 г.

Раскрыто процесс насаждения советского мировоззрения в школах Тернопольщины, новых социалистических ценностей и игнорирование национально–культурного достояния коренного населения. Выделены пути подчинения системы образования новосозданной области общим советским стандартам, которые уже действовали в УССР. Проанализированы командно–административные пути снабжения и обеспечения учебно–методическими материалами школы Тернопольщины.

Ключевые слова: образование, советизация, школа, учебники, история КПСС, конституция СССР.

* * *

УДК 35.48(477)“1944”

Голик М. М.

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних наук, Академія сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного (Україна, Львів), lendmark2014@mail.ru

ВИХОВАННЯ ТА МОРАЛЬНО–ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЛЬВІВСЬКО–САНДОМИРСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ 1944 Р.

Представлено історичний аналіз значення виховання та морально–психологічного впливу на воїнів Червоної Армії у Львівсько–Сандомирській операції 1944 р.

Ключові слова: збройні сили, застосування видів збройних сил і родів військ.

Військовий досвід свідчить про те, що успіх у сучасній війні, як і раніше, залежить від ходу і результатів бойової підготовки, боєздатності військ

(сил), рівня підготовки командирів, бойової майстерності особового складу, від наявності та можливостей бойової техніки і зброї, від морально–психологічного стану військовослужбовців. Недооцінка будь–якого з цих факторів може призвести до поразки Збройних Сил у ході воєнних дій. Це вимагає здійснення разом з бойовим, технічним, тилловим і медичним забезпеченням такого виду забезпечення підготовки та застосування військ, як морально–психологічне. Воно є суттєвим фактором підтримання боєздатності військ (сил), обов'язковою умовою успішного виконання бойових завдань у складі миротворчих контингентів ООН, у боротьбі з тероризмом та сепаратизмом, у локальних війнах чи у військових конфліктах сучасності.

Львівсько–Сандомирська битва – це перемога над сильним і вмілим противником. Львівсько–Сандомирська операція характерна великим розмахом, різноманітністю бойових дій, широким застосуванням видів збройних сил і родів військ, високим наступальним духом, прагненням до постійного нарощування ударів по німецько–фашистським силам, переслідуванням противника, який відступав, його оточенням і знищенням.

Важливу роль у досягненні вищевказаних задач відіграли зусилля командирів та політorganів щодо виховання особового складу та формування у нього здорового морально–психологічного стану.

Здійснене науковцями науково–історичне дослідження операцій 1–го Українського фронту не можна вважати всебічним, оскільки на таку постановку проблеми не достатньо звернено увагу. Саме тому метою даної статті є історичний аналіз значення виховання та морально–психологічного забезпечення воїнів Червоної Армії у Львівсько–Сандомирській операції.

У період підготовки операції Військова рада 1–го Українського фронту, готуючи війська до запеклого протистояння, провела велику роботу у військах. Вона рекомендувала ширше популяризувати подвиги героїв, оприлюднювати кожен факт нагородження тих, хто відзначився.

Командирам було надано право нагороджувати воїнів безпосередньо в ході бою, або ж одразу після нього.

Командири, партійні та розвідувальні органи готували особовий склад до бойових дій на території Західної України та Польщі, де не все населення прихильно ставилось до СРСР. У зв'язку з цим у вихованні воїнів особливу увагу зверталось на пильність та повагу до місцевого населення [1].

Члени Військової ради 1–го Українського фронту К. В. Крайнюков, Н. Т. Кальченко, начальник політуправління С. С. Шатілов постійно знаходились у військах, виступали на мітингах, де зачитували звернення Військової ради, роз'яснювали воїнам мету та завдання майбутнього наступу.

На прикладах набутого досвіду особового складу фронту у попередніх боях командири, політпрацівники, пропагандисти, фронтова преса повчали солдат ратному умінню, виховували у них мужність, стійкість і витривалість.